Nr 7.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken m. m.; given Stockholms slott den 15 december 1933.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken;

2) lag angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 14 juni 1901 (nr 38 s. 30) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken; samt

3) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1914 (nr 325) om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

GUSTAF.

K. Schlyter.

Förslag
till
Lag
om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 27 kap. 1, 4 och 12 §§ samt 30 kap. 16, 19, 35 och 40 §§ rättegångsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

27 kap.

1 §.

Besvär över — — — till rätten.

Part, som i målet hålles häktad eller enligt beslut i målet är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, stånde intill besvärstidens utgång öppet att avlämna besvärsskrift till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten.

4 §.

Har klaganden — — — honom delgivas.

Hålles klaganden i målet häktad, eller är han enligt beslut i målet intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, skall felande protokoll genom hovrättens försorg införskaffas.

12 §.

Hålles part i målet häktad, eller är part enligt beslut i målet intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, och skall parten eller annan över besvär höras, låte hovrätten genom Konungens befallningshavande infordra förklaring på sätt tjänligast finnes.

Vistas den — — — målets avgörande.

30 kap.

16 §.

Då hovrätt — — — Konungens prövning.

Hålles part i målet häktad, eller är part enligt beslut i målet intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, skall utslag eller beslut, varom i första stycket är sagt, ofördröjligen genom hovrättens föranstaltande delgivas parten, där det ej blivit för honom muntligen avsagt.

19 §.

Den, som — — — är föreskrivet.

Från skyldighet, varom nu sagts, vare kronan fri, så ock i brottmål allmän åklagare samt tilltalad, vilken i målet hålles häktad eller enligt beslut i målet är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar. Annan tilltalad, som för talan i fråga om honom ådömt ansvar, vare fri från nedsättande av fullföljdsavgift. Nedsättning till säkerhet för kostnadsersättning vare ej av nöden, där enskild motpart ej finnes.

35 §.

Besvär över — — — 40 § sägs.

Part, som i målet hålles häktad eller enligt beslut i målet är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, äge till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten ingiva sina besvär; och varde, där ej utslaget eller beslutet blivit av hovrätten muntligen avsagt för parten, tiden för besvärens ingivande för honom räknad från den dag utslaget eller beslutet delgavs honom.

Har hovrätt — — — viss tid.

40 §.

När besvär inkommit, skola från hovrätten infordras därstädes befintliga handlingar i målet. Hålles klaganden i målet häktad, eller är han enligt beslut i målet intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, skola jämväl felande protokoll och utslag införskaffas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

Förslag
till
Lag

angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 14 juni 1901 (nr 38 s. 30) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 12 § lagen den 14 juni 1901 om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

12 §.

I stället för de delar av 29, 38 och 39 punkterna i ovan åberopade förklaring den 23 mars 1807, vilka ej enligt föregående stadganden i denna lag äro att anse såsom upphävda, förordnas:

Konungens befallningshavande eller tillsyningsman vid häkte eller föreståndare för allmän uppfostringsanstalt åligger tillse, att, om häktad person eller person, som intagits i anstalten eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, vill i målet anföra besvär eller avgiva annan inlaga till högre rätt eller ock göra ansökan om nåd, han därvid ej saknar nödigt biträde. Ingiver nu nämnd person till Konungens befallningshavande, tillsyningsman eller föreståndare inlaga, som här avses, varde den ofördröjligen insänd till den myndighet, som har att därmed taga befattning.

Varda besvär av häktad eller av person, som är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, ingivna till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten, skall å besvärsskriften tecknas bevis om tiden för dess ingivande. Då utslag, beslut eller besvärsskrift delgives part, som nu nämnts, varde handlingen försedd med bevis om tiden för delgivandet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1914 (nr 325) om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

Härigenom förordnas, att 65, 67, 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes, 76 och 77 §§ i deras lydelse enligt lagen den 24 april 1931 (nr 76), skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

65 §.

Besvär över utslag eller beslut, som — — — besvärshandlingarna till krigsöverdomstolen.

Part, som i målet hålles häktad eller enligt beslut i målet är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, stånde öppet att intill besvärstidens utgång avlämna sina besvär, om han förvaras i militärhäkte, till den befälhavare, som har uppsikt över häktet, men eljest till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten; skolande besvärshandlingarna ofördröjligen insändas till krigsöverdomstolen.

Besvär över utslag eller beslut, vilket — — — göra anmälan.

67 §.

Varda ej i mål, däri, enligt vad ovan är sagt, talan i händelse av missnöje skall inom viss tid fullföljas, besvär inom den tid anförda, stånde krigsrättens utslag fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Vill någon visa sådant förfall, och har utslaget meddelats av regementskrigsrätt, stationskrigsrätt eller särskild krigsrätt, ingive de handlingar, han vill till styrkande av förfallet åberopa, till krigsöverdomstolen eller, om han i målet hålles häktad eller enligt beslut i målet är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, till den myndighet, som, enligt vad i 65 § är stadgat, äger att i sådant fall mottaga besvär över krigsrättens utslag. Har utslaget meddelats av fältkrigsrätt, varde nämnda handlingar ingivna till den befälhavare, till vilken jämlikt nyssberörda § besvär i målet böra avlämnas. Är myndighet, till vilken, på grund av vad nu är föreskrivet, handlingar till styrkande av förfall varda ingivna, befälhavare, åligge det denne att ofördröjligen insända handlingarna till krigsöverdomstolen. Prövas förfallet lagligt, utsätte krigsöverdomstolen ny tid.

76 §.

Besvär över krigsöverdomstols — — — hos Konungen.

Besvär över krigshovrättens utslag eller beslut skola ingivas till nedre justitierevisionen före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, då utslaget eller beslutet delgavs klaganden, eller, där det blivit offentligen avkunnat, sådant skedde. I mål, vari krigsrätt meddelat utslag eller beslut eller befälhavare ålagt disciplinär bestraffning, vare det dock klaganden tillåtet att i stället inom nämnda tid avlämna sina besvär till den befälhavare, som, enligt vad för varje fall är stadgat, ägt mottaga hos krigshovrätten i målet anförda besvär eller avgivna påminnelser. Hålles klaganden i målet häktad, eller är han enligt beslut i målet intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, stånde honom öppet att intill besvärstidens utgång avlämna besvärsskriften, om han förvaras i militärhäkte, till den befälhavare, som har uppsikt över häktet, men eljest till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten. Besvärshandlingar, som avlämnats till annan myndighet än nedre justitierevisionen, skola ofördröjligen dit insändas.

Besvär över utslag — — — nedre justitierevisionen.

Vad i — — — av krigsöverdomstol.

I denna — — — fall sägs.

77 §.

Varda ej i mål, däri, enligt vad i 76 § är sagt, talan skall inom viss tid hos Konungen fullföljas, besvär inom den tid anförda, stånde krigsöverdomstolens utslag fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Vill någon visa sådant förfall, och har utslaget meddelats av krigshovrätten, ingive de handlingar, han vill till styrkande av förfallet åberopa, till nedre justitierevisionen eller, om han i målet hålles häktad eller enligt beslut i målet är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, till den myndighet, som, enligt vad i 76 § är stadgat, äger att i sådant fall mottaga besvär över krigshovrättens utslag. Har utslaget meddelats av överkrigsrätt, varde nämnda handlingar ingivna till den myndighet, till vilken jämlikt nyssberörda § besvär i målet böra avlämnas. Är myndighet, till vilken, på grund av vad nu är föreskrivet, handlingar till styrkande av förfall varda ingivna, befälhavare, åligge det denne att ofördröjligen insända handlingarna till nedre justitierevisionen. Prövas förfallet lagligt, utsätter Konungen ny tid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 september 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Schlyter anmäler, efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet, riksdagens justitieombudsmans skrivelse den 3 juli 1931 angående *ändrade bestämmelser om besvärsförfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga* samt anför:

»I fråga om sättet för talans fullföljande till hovrätt genom besvär över underrätts utslag eller beslut stadgas i 27 kap. 1 § rättegångsbalken, att besvären skola, i regel inom viss tid, till hovrätten ingivas; dock att det står part som i målet hålles häktad öppet att intill besvärstidens utgång avlämna besvärsskrift till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet. Angående fullföljd av talan genom besvär över hovrätts utslag eller beslut gäller enligt 30 kap. 35 § rättegångsbalken såsom allmän regel, att besvären skola inom viss tid ingivas till nedre justitierevisionen; även i detta fall äger dock part som i målet hålles häktad att ingiva sina besvär till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet.

I sin nu anmälda skrivelse har *riksdagens justitieombudsman* — under erinran om att åtskilliga förmåner vore beredda häktade personer i fråga om anförande av besvär i mål däri de hölles häktade, samt att anledningen därtill uppenbarligen vore den att häktade, på grund av det frihetsberövande de vore underkastade, svårligen kunde iakttaga de bestämmelser som i detta hänseende gällde för parter å fri fot — framhållit, hurusom motsvarande förmåner icke tillkomme minderåriga tilltalade vilka jämlikt domstols förordnande intagits i tvångsuppfostringsanstalt, ehuru jämväl dessa vore underkastade i den personliga friheten djupt ingripande begränsningar. I fall där sådan tilltalad låtit genom direktören för anstalten eller Konungens befallningshavande till hovrätten insända besvär över utslag i målet hade besvären, såsom inkomna med posten, icke upptagits till prövning (N. J. A. I 1924 s. 631, 1931 B. nr 323). Vad sålunda förekommit syntes justitieombudsmannen visa att en ändring av gällande bestämmelser rörande besvärs anförande i brottmål av förevarande beskaffenhet vore av förhållandena påkallad. Starka billighetsskäl talade enligt hans mening för att minderårig, som vore intagen

i allmän uppfostringsanstalt, i fråga om besvärs anförande jämställdes med häktad person och att i fråga om rättshjälp samma förmåner bereddes honom som häktad ägde. Till närmare utveckling härav anförde justitieombudsmannen:

Innebörden av gällande bestämmelser vore den att, då domstol funnit minderårig övertygad om brott och därför dömt honom till straff men förordnat att han i stället för att undergå straffet skulle insättas i allmän uppfostringsanstalt, den minderårige i regel omedelbart överfördes till sådan anstalt genom kronobetjäningens försorg. Något rådrum i verkställigheten medgåves honom icke för anförandet av besvär. Uppenbart vore att, sedan minderårig intagits i allmän uppfostringsanstalt, avsevärda svårigheter förelåge för honom såväl att förebringa den ytterligare utredning i målet som understundom kunde vara erforderlig för utsikt att vinna ändring i domstols beslut, som ock att iakttaga de i fråga om besvärs anförande stadgade formaliteterna. Ej ens om han i målet varit häktad finge han tillgodonjuta de förmåner som eljest tillkomme häktad person. Häktningen ansåges nämligen ha upphört i och med det han överförts till tvångsuppfostringsanstalten. Domstolarna hade därför ansett sig förhindrade att meddela minderårig, vilken skulle undergå tvångsuppfostran, sådan besvärshänvisning som vore stadgad för de fall att någon hölles häktad i målet. — Det syntes skäligt, *att* minderårig som vore intagen i allmän uppfostringsanstalt ägde intill besvärstidens utgång avlämna besvärsskrift till Konungens befallningshavande eller föreståndaren för anstalten, *att* det skulle åligga Konungens befallningshavande och föreståndaren tillse att minderårig därvid ej saknade nödigt biträde, *att* om minderårig till Konungens befallningshavande eller föreståndaren ingåve besvärsskrift eller annan inlaga till högre rätt, densamma, försedd med bevis om tiden för dess ingivande, bleve ofördröjligen insänd till den myndighet som hade att därmed taga befattning, *samt att* i fråga om besvärens behandling i övrigt vad om häktad vore stadgat skulle äga motsvarande tillämpning. — Ifrågasättas kunde jämväl, huruvida icke rätt borde medgivas sådan minderårig varom nu vore fråga att erhålla för besvärs anförande nödiga protokoll utan avgift. På grund av frågans beskaffenhet syntes angeläget att den upptoges snarast möjligt utan avbidan å en blivande rättegångsreform.

Den av justitieombudsmannen väckta frågan har redan tidigare i samband med vissa andra, närliggande spörsmål varit föremål för Kungl. Maj:ts övervägande. I *skrivelse den 26 juni 1925* anmodade sålunda chefen för justitiedepartementet hovrätterna, fångvårdsstyrelsen och medicinalstyrelsen ävensom styrelserna för statens uppfostringsanstalt å Bona m. fl. anstalter att inkomma med yttranden angående lämpligheten av en lagändring, varigenom det i 27 kap. 1 § och 30 kap. 35 § rättegångsbalken stadgade förfarandet för besvärs ingivande av part, som i målet hålles häktad, erhölle en vidsträcktare tillämpning, ävensom angående innehållet av de bestämmelser vilka i sådant hänseende kunde vara erforderliga. I skrivelsen framhölls hurusom av vissa avgöranden i rättspraxis framgått, att rätt att i omförmälda ordning ingiva besvär ansetts icke tillkomma den som underginge frihetsstraff utan sammanhang med det mål i vilket klagan fördes, eller den som underginge tvångsarbete, och ej heller den som intagits i allmän uppfostringsanstalt.

I de med anledning av remissen avgivna yttrandena framställdes ingen erinran mot en sådan ändring av reglerna för besvärsförfarandet, att med häk-

tad person i förevarande hänseende likställdes den som enligt i målet meddelat beslut intagits i allmän uppfostringsanstalt. Mot en liknande lagändring jämväl beträffande övriga i remisskrivelsen åsyftade personer ställde sig Svea och Göta hovrätter avvisande, under det att yttrandena eljest gingo i huvudsakligen tillstyrkande riktning även i denna del. *Svea hovrätt* fann en utsträckning av de omförmälda stadgandenas tillämpningsområde till andra än dem som genom beslut i målet vore berövade friheten möta betänklighet med hänsyn till den ökade svårigheten att vinna säker upplysning om den laga kraft, som kunde ha åkommit underrätters och hovrätters utslag. Dessa synpunkter syntes emellertid hovrätten ej utgöra hinder för att åt personer, som intagits i allmän uppfostringsanstalt men ville överklaga därom meddelat utslag, öppna möjlighet till talans fullföljande genom avlämnande av besvär till anstaltens föreståndare. — *Göta hovrätt* ansåg, att då ett förordnande att någon skulle i stället för att undergå ådömt straff insättas i allmän uppfostringsanstalt genast ginge i verkställighet och följaktligen den dömde omedelbart översändes till sådan anstalt eller ock kvarhölles i rannsakningshäktet i avbidan på verkställighet av förordnandet, han borde äga rätt att till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen inlämna sina besvär i målet. — *Styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona* yttrade, att då den i allmän uppfostringsanstalt intagne vore i fråga om möjligheterna att ingiva besvär och i allmänhet beträffande behovet av rättshjälp försatt i samma ställning som den vilken berövats sin frihet genom häktning, styrelsen för sin del ansåge sådana lagbestämmelser synnerligen önskvärda, vilka åt i allmän uppfostringsanstalt intagen elev beredde enahanda rätt i avseende å besvärsskrifts avlämnande som tillkomme häktad person.

Vid ärendets anmälan i statsrådet den 27 november 1925 framhöll föredragande departementschefen, *statsrådet Nothin,* hurusom från principiell synpunkt väl näppeligen något vore att invända mot att de lättnader i besvärsförfarandet, vilka i vissa fall medgivits part som vore berövad friheten, utsträcktes till andra fall i vilka för vederbörande part förelåge hinder eller svårighet av samma slag att iakttaga de för det ordinära förfarandet gällande föreskrifterna. Vid en lagändring i detta syfte kunde emellertid av praktiska skäl vissa begränsningar vara påkallade, och departementschefen hade funnit nödigt att göra skillnad mellan sådana fall där klagan avsåge det mål, som medfört interneringsbeslutet, och de fall i vilka förekomme en talan utan samband med nämnda mål. Vad anginge de förstnämnda fallen syntes ett likställande med häktad kunna ifrågakomma allenast beträffande den som jämlikt domstols förordnande skulle intagas i allmän uppfostringsanstalt. Hade den dömde intagits i sådan anstalt innan tiden för överklagande av utslaget i målet gått till ända, syntes det skäligt att han för utslagets överklagande erhölle de lättnader i fråga om avlämnande av besvärsskrift och jämväl beträffande besvärsproceduren i övrigt, vilka enligt gällande lag vore medgivna part som i målet hölles häktad. Vore den tilltalade vid förordnandets meddelande häktad, komme han tydligen icke att försättas på fri fot utan överfördes han från häktet till uppfostringsanstalten. I sådant fall kunde han,

till dess erforderliga anstalter för överförandet hunnit vidtagas, komma att under någon kortare tid kvarbliva i fängsligt förvar. Även under denna tid borde uppenbarligen nyssnämnda lättnader stå honom till buds. — Beträffande åter de fall då någon, som vore förlustig sin frihet, ville anföra besvär i mål som icke innefattade beslut om hans internerande syntes de skäl som framhållits av Svea hovrätt tala för att icke till dessa fall helt utsträcka de processuella förmåner, vilka enligt gällande lag vore medgivna person som i målet hölles häktad. Den klagandes intresse i förevarande hänseende syntes bliva i skälig mån tillgodosett, om han berättigades att till Konungens befallningshavande eller vederbörande föreståndare avlämna sin besvärsskrift inom sådan tid att besvären kunde med allmänna posten inkomma till besvärsinstansen före besvärstidens utgång.

I enlighet med de av departementschefen angivna grunderna hade inom justitiedepartementet utarbetats förslag till *dels* lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken, *dels ock* lag om ändrad lydelse av 12 § i lagen den 14 juni 1901 (nr 38 s. 30) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken. Enligt dessa förslag skulle part, som på grund av i målet meddelat förordnande vore intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hölles i förvar, äga att intill besvärstidens utgång avlämna besvärsskrift till Konungens befallningshavande eller föreståndaren för anstalten. Jämväl i andra avseenden utsträcktes de särskilda reglerna rörande besvär av häktad person att gälla part som nyss sagts. Beträffande åtskilliga andra kategorier av tvångsinternerade upptogo förslagen bestämmelser, innefattande vissa lättnader vid klagan i besvärsmål enligt rättegångsbalken.

I ett den 31 maj 1926 avgivet utlåtande anförde *lagrådet* att förslagen, såvitt de åsyftade att med den, som i visst mål hölles häktad, beträffande fullföljd av talan i målet likställa den som på grund av i visst mål meddelat förordnande vore intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hölles i förvar, kunde anses innefatta en naturlig utsträckning av den regel som sedan gammalt vore gällande beträffande häktad, samt att det icke torde kunna förnekas att ett visst behov av lagändring i denna del gjort sig gällande. (Därutinnan hänvisades jämväl till N. J. A. I 1925 B. nr 166.) Lagrådet ansåge sig därför icke böra avstyrka lagändring i det hänseende varom sålunda vore fråga. Härvid ville emellertid lagrådet påpeka, att på grund av 33 § strafflagen för krigsmakten förordnande jämlikt 5 kap. 3 § allmänna strafflagen om tilltalads insättande i allmän uppfostringsanstalt kunde meddelas även av krigsdomstol, något som också enligt vad lagrådet inhämtat icke sällan förekommit. För sådan parts likställighet med annan i förevarande avseende tarvades ändring av bestämmelserna i 65 och 76 §§ i den militära rättegångslagen. — Vad anginge förslagen i återstående del fann lagrådet, under framhållande bland annat att behovet av lagändringen visat sig föga kännbart, desamma icke böra tillstyrkas. — Lagrådet uttalade slutligen, att förslagens antagande icke syntes komma att medföra någon ändring i gällande praxis att med i visst mål häktad likställdes, i fråga om fullföljd

av talan mot hovrättens utslag i målet, den som avtjänade genom underrättens mot honom lagakraftvunna utslag i samma mål ådömt frihetsstraff.

De upprättade förslagen föranledde ej vidare åtgärd.

Departementschefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att såväl de i denna fråga tidigare börda myndigheterna som ock lagrådet givit sin anslutning till en lagändring åsyftande att, beträffande fullföljd av talan, med den som i målet hålles häktad likställa den som enligt i målet meddelat beslut är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar. Såsom lagrådet vid granskningen av 1925 års förslag i ämnet framhöll, torde en bestämmelse av nu angivet innehåll kunna anses innefatta en naturlig utsträckning av redan gällande rättsregler. Behovet av en sådan lagändring har, enligt vad justitieombudsmannen påvisat, även på senare tid gjort sig gällande. — Däremot synes tillräcklig anledning ej föreligga att i detta sammanhang företaga en rubbning av gällande bestämmelser jämväl med avseende å de fall där klagan föres utan sammanhang med det mål vari den klagande berövats friheten. De skäl, som vid framläggandet av 1925 års förslag anfördes mot tanken att även till dessa fall helt utsträcka de förmåner i fråga om besvärsförfarandet, vilka äro medgivna part som i målet hålles häktad, torde alltjämt äga giltighet. Och att nu införa speciella regler för desamma synes, ej minst i betraktande av den förestående allmänna rättegångsreformen, knappast kunna anses vara av behovet påkallat.

Vad beträffar den närmare utformningen av lagändringen synas de bestämmelser, som i förevarande del upptogos i 1925 års förslag och vilka i huvudsak lämnades utan erinran från lagrådets sida, ägnade att läggas till grund därför. Vissa kompletteringar torde dock vara erforderliga. I enlighet med lagrådets erinran bör sålunda för tvångsuppfostringselevs likställande med häktad i besvärshänseende ändring ske jämväl i 65 och 76 §§ lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes. Denna åtgärd synes emellertid kunna inskränkas till att avse besvär mot utslag och beslut, som meddelas av de i fredstid fungerande krigsdomstolarna. Beträffande mål från fältkrigsrätt och överkrigsrätt — för vilka domstolar ett särskilt besvärsförfarande är föreskrivet — torde gällande bestämmelser vara tillfyllest. Vidtagas nu nämnda ändringar i den militära rättegångslagen, synas motsvarande tillägg böra göras till de i 67 och 77 §§ samma lag meddelade reglerna rörande laga förfall. — De ifrågasatta nya reglerna torde, på sätt lagrådet funnit, icke komma att föranleda ändring i gällande praxis att såsom i målet häktad behandla jämväl den som börjat avtjäna frihetsstraff, ådömt genom underrätts mot honom lagakraftvunna utslag, men därefter vill överklaga hovrätts på åklagares eller målsägares besvär meddelade utslag i målet.

Enligt nu angivna grunder har jag låtit upprätta förslag till

1) *lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken;*

2) *lag angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 14 juni 1901 (nr 38 s. 30) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken;* samt

3) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1914 (nr 325) om krigsdomstolar och rättegången därstädes.*»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag av den lydelse bilagor till detta protokoll utvisa samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslagen måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

H. Stefenson.

Förslag
till
Lag
om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 27 kap. 1, 4 och 12 §§ samt 30 kap. 16, 19, 35 och 40 §§ rättegångsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

27 kap.

1 §.

Besvär över — — — till rätten.

Part, som i målet hålles häktad eller enligt i målet meddelat beslut är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, stånde intill besvärstidens utgång öppet att avlämna besvärsskrift till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten.

4 §.

Har klaganden — — — honom delgivas.

Hålles klaganden i målet häktad, eller är han enligt i målet meddelat beslut intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, skall felande protokoll genom hovrättens försorg införskaffas.

12 §.

Hålles part i målet häktad, eller är part enligt i målet meddelat beslut intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, och skall parten eller annan över besvär höras, låte hovrätten genom Konungens befallningshavande infordra förklaring på sätt tjänligast finnes.

Vistas den — — — målets avgörande.

30 kap.

16 §.

Då hovrätt — — — Konungens prövning.

Hålles part i målet häktad, eller är part enligt i målet meddelat beslut intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, skall utslag eller beslut, varom i första stycket är sagt, ofördröjligen genom hovrättens föranstaltande delgivas parten, där det ej blivit för honom muntligen avsagt.

19 §.

Den, som — — — är föreskrivet.

Från skyldighet, varom nu sagts, vare kronan fri, så ock i brottmål allmän åklagare samt tilltalad, vilken i målet hålles häktad eller enligt i målet meddelat beslut är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar. Annan tilltalad, som för talan i fråga om honom ådömt ansvar, vare fri från nedsättande av fullföljdsavgift. Nedsättning till säkerhet för kostnadsersättning vare ej av nöden, där enskild motpart ej finnes.

35 §.

Besvär över — — — 40 § sägs.

Part, som i målet hålles häktad eller enligt i målet meddelat beslut är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, äge till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten ingiva sina besvär; och varde, där ej utslaget eller beslutet blivit av hovrätten muntligen avsagt för parten, tiden för besvärens ingivande för honom räknad från den dag utslaget eller beslutet delgavs honom.

Har hovrätt — — — viss tid.

40 §.

När besvär inkommit, skola från hovrätten infordras därstädes befintliga handlingar i målet. Hålles klaganden i målet häktad, eller är han enligt i målet meddelat beslut intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, skola jämväl felande protokoll och utslag införskaffas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 14 juni 1901 (nr 38 s. 30) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 12 § lagen den 14 juni 1901 om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

12 §.

I stället för de delar av 29, 38 och 39 punkterna i ovan åberopade förklaring den 23 mars 1807, vilka ej enligt föregående stadganden i denna lag äro att anse såsom upphävda, förordnas:

Konungens befallningshavande eller tillsyningsman vid häkte eller föreståndare för allmän uppfostringsanstalt åligger tillse, att, om häktad person eller person, som intagits i anstalten eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, vill i målet anföra besvär eller avgiva annan inlaga till högre rätt eller ock göra ansökan om nåd, han därvid ej saknar nödigt biträde. Ingiver nu nämnd person till Konungens befallningshavande, tillsyningsman eller föreståndare inlaga, som här avses, varde den ofördröjligen insänd till den myndighet, som har att därmed taga befattning.

Varda besvär av häktad eller av person, som är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, ingivna till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten, skall å besvärsskriften tecknas bevis om tiden för dess ingivande. Då utslag, beslut eller besvärsskrift delgives part, som nu nämnts, varde handlingen försedd med bevis om tiden för delgivandet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1914 (nr 325) om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

Härigenom förordnas, att 65, 67, 76 och 77 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes, 76 och 77 §§ i deras lydelse enligt lagen den 24 april 1931 (nr 76), skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

65 §.

Besvär över utslag eller beslut, som — — — besvärshandlingarna till krigsöverdomstolen.

Part, som i målet hålles häktad eller enligt i målet meddelat beslut är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, stånde öppet att intill besvärstidens utgång avlämna sina besvär, om han förvaras i militärhäkte, till den befälhavare, som har uppsikt över häktet, men eljest till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten; skolande besvärshandlingarna ofördröjligen insändas till krigsöverdomstolen.

Besvär över utslag eller beslut, vilket — — — göra anmälan.

67 §.

Varda ej i mål, däri, enligt vad ovan är sagt, talan i händelse av missnöje skall inom viss tid fullföljas, besvär inom den tid anförda, stånde krigsrättens utslag fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Vill någon visa sådant förfall, och har utslaget meddelats av regementskrigsrätt, stationskrigsrätt eller särskild krigsrätt, ingive de handlingar, han vill till styrkande av förfallet åberopa, till krigsöverdomstolen eller, om han i målet hålles häktad eller enligt i målet meddelat beslut är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, till den myndighet, som, enligt vad i 65 § är stadgat, äger att i sådant fall mottaga besvär över krigsrättens utslag. Har utslaget meddelats av fältkrigsrätt, varde nämnda handlingar ingivna till den befälhavare, till vilken jämlikt nyssberörda § besvär i målet böra avlämnas. Är myndighet, till vilken, på grund av vad nu är föreskrivet, handlingar till styrkande av förfall varda ingivna, befälhavare, åligge det denne att ofördröjligen insända handlingarna till krigsöverdomstolen. Prövas förfallet lagligt, utsätte krigsöverdomstolen ny tid.

76 §.

Besvär över krigsöverdomstols — — — hos Konungen.

Besvär över krigshovrättens utslag eller beslut skola ingivas till nedre justitierevisionen före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, då utslaget eller beslutet delgavs klaganden, eller, där det blivit offentligen avkunnat, sådant skedde. I mål, vari krigsrätt meddelat utslag eller beslut eller befälhavare ålagt disciplinär bestraffning, vare det dock klaganden tillåtet att i stället inom nämnda tid avlämna sina besvär till den befälhavare, som, enligt vad för varje fall är stadgat, ägt mottaga hos krigshovrätten i målet anförda besvär eller avgivna påminnelser. Hålles klaganden i målet häktad, eller är han enligt i målet meddelat beslut intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, stånde honom öppet att intill besvärstidens utgång avlämna besvärsskriften, om han förvaras i militärhäkte, till den befälhavare, som har uppsikt över häktet, men eljest till Konungens befallningshavande eller tillsyningsmannen vid häktet eller föreståndaren för anstalten. Besvärshandlingar, som avlämnats till annan myndighet än nedre justitierevisionen, skola ofördröjligen dit insändas.

Besvär över utslag — — — nedre justitierevisionen.

Vad i — — — av krigsöverdomstol.

I denna — — — fall sägs.

77 §.

Varda ej i mål, däri, enligt vad i 76 § är sagt, talan skall inom viss tid hos Konungen fullföljas, besvär inom den tid anförda, stånde krigsöverdomstolens utslag fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Vill någon visa sådant förfall, och har utslaget meddelats av krigshovrätten, ingive de handlingar, han vill till styrkande av förfallet åberopa, till nedre justitierevisionen eller, om han i målet hålles häktad eller enligt i målet meddelat beslut är intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hålles i förvar, till den myndighet, som, enligt vad i 76 § är stadgat, äger att i sådant fall mottaga besvär över krigshovrättens utslag. Har utslaget meddelats av överkrigsrätt, varde nämnda handlingar ingivna till den myndighet, till vilken jämlikt nyssberörda § besvär i målet böra avlämnas. Är myndighet, till vilken, på grund av vad nu är föreskrivet, handlingar till styrkande av förfall varda ingivna, befälhavare, åligge det denne att ofördröjligen insända handlingarna till nedre justitierevisionen. Prövas förfallet lagligt, utsätter Konungen ny tid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 15 november 1933.

Närvarande:
justitieråden ALEXANDERSON,
EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitierådet GREFBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 29 september 1933, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken;

2) lag angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 14 juni 1901 (nr 38 s. 30) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken; samt

3) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1914 (nr 325) om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet, hovrättsassessorn Carl Romberg.

Justitierådet *Alexanderson* yttrade:

Jag anser det helst böra undvikas att för ett ändamål av så ringa praktisk räckvidd som det förevarande vidtaga ändringar av en hel rad paragrafer i rättegångsbalken och lagen om krigsdomstolar. Den första och den tredje av de föreslagna lagarna borde därför enligt min mening ersättas av en fristående lag, innefattande bestämmelse att vad i 27 och 30 kap. rättegångsbalken samt i 11 och 12 kap. lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes är stadgat för det fall att part hålles i målet häktad skall ock gälla, där part är enligt beslut i målet intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan på sådant intagande hållen i förvar.

I sak torde härigenom ej uppkomma annan olikhet med remissförslagen än att jämväl i det avseende, varom stadgas i 27 kap. 20 § rättegångsbalken, de nya fallen likställas med det att part i målet hålles häktad. Något hinder för sådant likställande lärer ej föreligga.

Lagrådets övriga ledamöter lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 december 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet statsrådet Schlyter lagrådets den 15 november 1933 avgivna utlåtande över de den 29 september 1933 till lagrådet remitterade förslagen till *lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken, lag angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 14 juni 1901 (nr 38 s. 30) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken* samt *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1914 (nr 325) om krigsdomstolar och rättegången därstädes.*

Under förmälan att förslagen lämnats utan erinran av lagrådets flesta ledamöter, medan en ledamot ansett de ifrågasatta ändringarna i rättegångsbalken och den militära rättegångslagen böra, till undvikande av ändringar i ett flertal paragrafer, givas formen av en fristående lag, anför föredraganden, att vad sålunda inom lagrådet anmärkts naturligen vore värt beaktande men dock icke syntes innefatta tillräckliga skäl att frånträda de remitterade förslagen; och hemställer föredraganden att förslagen, efter vissa jämkningar av redaktionell natur, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas 1934 års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till nästkommande års riksdag skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.